

Den 6. november 2002 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 7. december 2001 af Pensionen Lyng. I rapporten bad jeg pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter en udtalelse af 18. november 2002 fra Pensionen Lyng og en udtalelse af 6. februar 2003 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 8. Lægebetjening

I tilknytning til pensionens oplysning om at pensionen anvender lægehuset i Sdr. Felding, bad jeg om oplysning om hvorledes lægejournalerne opbevares.

Pensionen har oplyst at beboernes journaler opbevares i lægehuset i Sdr. Felding, og at pensionen sørger for at lægejournalerne bliver sendt direkte fra moderanstalten til lægehuset. For andre beboeres vedkommende rekvirerer lægehuset selv lægejournalerne direkte fra den pågældendes egen læge. Efter endt ophold tilbagesendes lægejournalerne til afsenderen.

Pensionen har endvidere oplyst at journalen kan befinde sig kortvarigt på pensionen i forbindelse med kontormæssige ekspeditioner. I så fald opbevares den sammen med den pågældendes sagsakter i administrationsbygningen i et uaflåst skab.

Direktoratet har meddelt pensionen at journalerne i så fald bør opbevares i lukket kuvert. Direktoratet har i øvrigt henholdt sig til pensionens oplysninger.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 10.1. Husordenens bestemmelser om udgang

I Pensionen Lyngs husorden er følgende fastsat om hjemkomsttidspunkt (under § 1 om weekend og andet fravær):

”Beboeren skal være hjemme senest kl. 22.00, medmindre andet er aftalt med medarbejderne.”

Husordenen, der på tidspunktet for inspektionen var til godkendelse i Direktoratet for Kriminalforsorgen, adskiller sig for så vidt angår hjemkomsttidspunkt fra det som gælder i kriminalforsorgens øvrige pensioner.

Jeg bad om oplysning om hvorfor husordenen ikke er affattet i overensstemmelse med det som direktoratet og pensionsforstanderne på et møde den 28. og 29. februar 2000 var blevet enige om, jf. inspektionen den 1. marts 1999 af Pensionen Skejby. Det blev på mødet aftalt at alle pensionerne skulle have ens regler på dette punkt – og herunder at hjemkomsttidspunktet skulle være kl. 23.

Pensionen Lyng har om det i pensionens husorden fastsatte tidligere hjemkomsttidspunkt henvist til

- tidspunktet for togets ankomst til stationen i Brande hvor beboerne afhentes af personalet fra Lyng (hjemkomsttidspunktet regnes for disse beboeres vedkommende som tidspunktet for afhentning)
- at medarbejdernes arbejdstid slutter kl. 23.00 på hvilket tidspunkt vagten går over til sovevagt og til
- pædagogiske og sikkerhedsmæssige grunde.

Direktoratet har oplyst følgende:

”**Direktoratet** kan oplyse, at direktoratet ved brev af 29. maj 2002 har godkendt, at pensionen Lyng – som den eneste af kriminalforsorgens pensioner – har ændret hjemkomsttidspunktet i forhold til det aftalte på mødet den 28. og 29. februar 2000.

Baggrunden for direktoratets godkendelse af hjemkomsttidspunktet er, at Pensionen Lyngs produktion i høj grad påvirker døgnrytmen på pensionen, hvorfor medarbejdernes vagter er tilpasset herefter. Hvis hjemkomsttidspunktet ændres til kl. 23.00, vil det for nogle arbejdspladsers vedkommende være ødelæggende for såvel driften som det pædagogiske arbejde.

Pensionen Lyng har, som den eneste pension, egen produktion. Pensionen har blandt andet kvæghold, hvor malkningen påbegyndes kl. 04.30 for at være overstået senest kl. 07.00, således at mælken kan være afkølet og klar til afhentning kl. 08.00. For at optimere køernes ydeevne skal fodring ske i umiddelbar tilknytning til malkningens afslutning, og en udsettelse af dette på 1 time vil betyde, at de ca. 150 køer samlet falder i ydelse med et indtægtstab svarende til ca. kr. 350.000,- årligt. Endvidere vil levering af varer, kontakt til leverandører, håndværkere m.fl. kun vanskeligt kunne finde sted efter kl. 09.00, hvis der er opgaver, som skal udføres samme dag.

Såfremt hjemkomsttidspunktet blev ændret til kl. 23.00, og man ikke godskrev denne time om morgenen, men lod arbejdsdagen begynde som det er tilfældet i dag, ville dette betyde en reduktion i både døgn- og aftenvagtenes sovevagter, som pensionen ikke finder hverken rimelig eller forsvarlig.

Det er direktoratets vurdering, at pensionen Lyng på grund af dens særegne arbejdsdrift ikke umiddelbart kan sammenlignes med de øvrige af kriminalforsorgens pensioner. Af de ovenfor beskrevne grunde finder direktoratet, at det vil betyde uforholdsmæssig store gener for pensionen, der ikke står i et rimeligt forhold til hensynet til beboernes mulighed for en time ekstra frihed på denne tid af døgnnet, såfremt direktoratet påbød pensionen at ændre hjemkomsttidspunktet til kl. 23.00 for alle beboere.

Direktoratet kan oplyse, at hjemkomsttidspunktet direktoratet bekendt ikke har givet anledning til klager eller lignende fra beboerne på pensionen.

Direktoratet finder ikke, at det, på det foreliggende grundlag, er nødvendigt at tilbagekalde godkendelsen af pensionens husorden.”

Jeg tager det som pensionen og direktoratet har oplyst og anført, til efterretning og foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 10.2. Husordenens bestemmelser om talsmandsordning

Jeg bemærkede at pensionens husorden indeholder følgende vedrørende beboernes medindflydelse (husordenens § 8):

”Beboerne har pligt til at deltage i afdeling- og fællesmøder, der dels kan være faste tidspunkter, dels efter behov.

Der kan, såfremt beboerne ønsker det, oprettes talsmandsordning.”

Jeg noterede mig at pensionen ikke har nogen talsmandsordning, men at der er fastsat detaljerede regler for indførelse af en talsmandsordning hvis beboerne skulle ønske det (regler om antallet af talsmænd, hyppighed af valg, om valg af evt. fællestalsmand, valgproceduren og hyppigheden af drøftelser med talsmændene såvel på afdelings- som institutionsniveau).

Idet jeg bemærkede at husordenen er meget kortfattet på dette punkt, oplyste jeg i rapporten at jeg gik ud fra at talsmandsbekendtgørelsens regler og de nærmere regler som pensionen har fastsat om beboernes medindflydelse, er umiddelbart tilgængelige for beboerne.

Direktoratet har i tilknytning hertil oplyst at pensionen den 6. december 2002 telefonisk har oplyst til direktoratet at både talsmandsbekendtgørelsen og de af pensionen nærmere fastsatte regler findes i en mappe i pensionens læsestue, og at alle beboere ved indflytningen orienteres om retten til medindflydelse og om hvor reglerne findes.

Direktoratet har henholdt sig til det som pensionen har oplyst, og har i øvrigt bemærket at husordenens formulering er godkendt af direktoratet, jf. § 5 i direktoratets cirkulære nr. 93 af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv.

Jeg har noteret mig at talsmandsbekendtgørelsen og de af pensionen nærmere fastsatte regler, er frit tilgængelige for beboerne.

Ad pkt. 11. Aviser

Jeg bad pensionen om at oplyse hvorledes pensionen forholder sig til bestemmelserne i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, hvorefter en indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret blandt andet ved avislæsning, og lovens § 58, stk. 3, hvorefter udenlandske indsatte så vidt muligt bør have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Pensionen har oplyst at pensionen på hverdage modtager tre landsdækkende aviser samt en lokal avis (sidstnævnte fra dagen før). På lørdage, søn- og helligdage modtager pensionen fem landsdækkende aviser.

Om aviser på fremmedsprog har pensionen oplyst at disse i det omfang det er nødvendigt, skaffes fra biblioteket i Herning, og at de ved modtagelsen vil være fra dagen før.

Direktoratet har oplyst at pensionen den 6. december 2002 telefonisk har oplyst over for direktoratet at pensionen har 1-3 udenlandske beboere, og at pensionen efter behov skaffer udenlandske aviser fra bibliotekerne i Herning eller Århus afhængigt af hvilket sprog der er tale om. Pensionen har endvidere oplyst at bøger og tidsskrifter mv. kan skaffes via bogbussen der kommer en gang om ugen, og at beboere der har udgang, kan benytte bibliotekerne.

Direktoratet har henholdt sig til det som pensionen har oplyst, og har udtalt at pensionen efter direktoratets opfattelse lever op til bestemmelserne i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1 og 3.

Jeg har noteret mig det som pensionen har oplyst, herunder det oplyste om antallet af udenlandske beboere. Jeg har endvidere noteret mig at pensionen – i modsætning til Arresthuset i Hillerød, jf. opfølgningen på inspektionen den 29. oktober 2001 af dette arresthus – ikke har problemer med at skaffe (daggamle) udenlandske aviser fra bibliotekerne i Herning og Århus.

Jeg har endvidere noteret mig det som direktoratet har oplyst og anført.

Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette spørgsmål. Jeg bemærker dog for en ordens skyld at jeg i rapporten af 6. november 2002 har noteret mig at pensionens beboere – ud over de muligheder som pensionen nu har nævnt – har mulighed for at benytte biblioteket i Spandet to kilometer fra pensionen.

Ad pkt. 12. Euforiserende stoffer

Jeg bad om oplysninger om hvorledes pensionen forholder sig til eventuelle aftaler mellem det amtskommunale misbrugscenter og beboere om metadonvedligeholdelse mv.

Direktoratet har oplyst følgende om dette spørgsmål:

”Pensionen oplyser, at nedtrapning ikke forekommer som et af Lyng krævet vilkår for ophold på Lyng. Når nedtrapning finder sted, sker det som en del af en handleplan, der bl.a. indebærer socialpædagogisk støtte og behandling på Lyng. Der er hele tiden beboere på Lyng, der er tildelt vedvarende metadonbehandling/metadonvedligeholdelse.

Samarbejdet med amtets misbrugscenter er formaliseret således:

Lyng kan optage beboere på metadon fra andre amter uden forelæggelse for det lokale misbrugscenter og i en måned fortsætte behandlingen på hjem-amtets bevilling.

I praksis sker der det, at en læge fra hjem-amtet over for Lyng bekræfter tildelingen, hvorefter Lyng bestiller metadonen i lægehuset i Sdr. Felding.

I løbet af den første måned udfærdiger Ringkøbing amts misbrugscenter i samarbejde med Lyng en metadonkontrakt, der gælder for den pågældendes ophold på Lyng.

Sagsbehandlingen, herunder opfølgning af kontraktens vilkår, varetages af Lyng.

Samarbejdet med Ringkøbing amts misbrugscenter fungerer smidigt og godt.

Direktoratet har ingen bemærkninger hertil.”

Jeg har noteret mig det som pensionen har oplyst, og foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 13. Medarbejdere

Pensionen Lyng havde i brev af 4. januar 2002 til ombudsmanden oplyst at der kun er delvist dobbeltbemanding i pensionen i weekenden. Jeg bad pensionen om at oplyse hvorfor der ikke er dobbeltbemanding i hele weekenden. Jeg henviste til følgende oplysninger i rapporten om min inspektion den 14. december 2000 af Pensionen Brøndbyhus:

”I forbindelse med min inspektion den 3. november 1998 af Pensionen Engelsborg blev spørgsmålet om sikkerheden for beboerne og de ansatte hvis der kun er en funktionær på vagt på pensionerne om natten og i weekender, rejst over for Direktoratet for Kriminalforsorgen. Dette emne blev efter pensionens oplysninger under inspektionen også drøftet i forbindelse med direktoratets interne inspektion af Pensionen Brøndbyhus i 1998.

Direktoratet for Kriminalforsorgens regler forudsætter nu at der er dobbeltbemanding hele døgnet. Fra kl. 17 til kl. 8 er der altid to funktionærer på vagt. Indtil kl. 17 vil altid enten forstanderen, viceforstanderen eller kontorassistenten være til stede, foruden vagten. Personalet på Pensionen Brøndbyhus er glade for forbedringerne som følge af direktoratets ændrede regler. De ændrede regler har også resulteret i en øget aktivitet ud af huset i weekenderne.”

Direktoratet har oplyst følgende:

”**Pensionen** oplyser, at med henblik på styrkelse af bemanningen i aften- og nattetimerne fik pensionen i marts 2000 tilført 2 årsværk, der anvendes til dobbeltdækning alle årets dage fra kl. 15.00-8.00. Tilførslen af de 2 årsværk, til i alt 7 døgnet medarbejdere, var ikke tilstrækkeligt til dobbeltdækning hele weekenden. Det blev lagt til grund, at der ikke skulle dobbeltdækkes i formiddagstimerne på lør-/søn- og helligdage, idet beboerantallet på disse tidspunkter som hovedregel er lavt. Som oplyst under inspektionen er der på de nævnte tidspunkter på Pension Lyng gennemsnitlig 18-20 beboere til stede. Ved tildeling af de 2 årsværk var det

endvidere beregnet, at disse skulle give mulighed for ca. 1/3 af året at dobbeltbemande formiddagstimerne på lør-/søn- og helligdage. I praksis har det imidlertid vist sig, at denne beregning ikke holder.

Direktoratet kan oplyse, at direktoratet i efteråret 1998 nedsatte en projektgruppe om styrkelse af natbemanding i pensioner og åbne fængsler. Projektgruppen indstillede, at pensionerne i weekenderne blev styrket i eftermiddags- og nattetimerne med dobbeltbemanding. Derimod blev det indstillet ikke at styrke bemanningen om formiddagen på lør/søn og helligdage, på hvilket tidspunkt der derfor ikke er krav om dobbeltbemanding. Begrundelsen herfor er blandt andet, at det på grund af medarbejdernes årsnormer ikke er muligt at tilføre pensionerne ekstratimer, uden at det sker ved hjælp af vikardækning – en løsning der ikke findes hensigtsmæssig. Indstillingen blev gennemført fra marts 2000 med tilførsel af de fornødne ekstra årsværk.

At der derfor ikke er dobbeltbemanding om formiddagen på lørdage, søndage og helligdage skyldes således, at Pension Lyng ikke er blevet tilført ressourcer hertil. Direktoratet kan således henholde sig til det af pensionen oplyste.”

Jeg har noteret mig det som pensionen og direktoratet har oplyst. Jeg forstår på direktoratets udtalelse at dette ikke er en ændring i forhold til tidligere, men at der (blot) er tale om en præcisering af det som hele tiden har været gældende.

Idet jeg lægger til grund at der er dobbeltbemanding fra midt på dagen og resten af dagen/aftenen på såvel lørdage som søn- og helligdage – også i Pensionen Lyng – foretager jeg ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 14.1. Sag nr. 1

Beboeren A blev tilbageført til moderinstitutionen, og den hash og den ”Christiania-cigarett” som A var fundet i besiddelse af, blev konfiskeret.

Jeg forstod sagen på den måde at afgørelsen om tilbageførslen af A blev truffet af statsfængslet på baggrund af pensionens mundtlige oplysninger om afhøringen af A vedrørende episoden den 2. september 2001. Jeg bemærkede samtidig at pensionens formulering af passus om konfiskationen tydede på at afgørelsen om konfiskation

derimod blev truffet af pensionen. Jeg bad pensionen om at oplyse om jeg havde forstået dette korrekt.

Pensionen har oplyst at det er korrekt forstået at alene afgørelsen om konfiskation er truffet af pensionen. Pensionen har oplyst at den indsatte har modtaget orientering om fem nærmere angivne rettigheder i forbindelse med at pensionen har afholdt hør i sagen.

Direktoratet har oplyst følgende:

”Direktoratet har i disciplinærstrafvejledningen anført, at reglerne om disciplinærstraf ikke finder anvendelse i Kriminalforsorgens pensioner bortset fra i de særlige tilfælde, hvor der er tale om, at pensionen overvejer at træffe afgørelse om (blandt andet) konfiskation (pkt. 1.2).

Pensionen har således vedrørende afgørelsen om konfiskation haft pligt til at følge reglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9.

Det medfører

- (1) at sagen skal behandles hurtigst muligt, og – når der afholdes hør –
- (2) skal den indsatte gøres bekendt med fem nærmere angivne rettigheder samt
- (3) gøres bekendt med det indberettede,
- (4) have haft lejlighed til at udtale sig,
- (5) have haft lejlighed til at godkende gengivelsen af sin egen forklaring, og
- (6) afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede, ligesom der skal gøres
- (7) notat med en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- (8) gengivelse af at den indsatte er vejledt,
- (9) gengivelse af om den indsatte har kunnet godkende gengivelsen af sin egen forklaring,
- (10) oplysning om afgørelsen, herunder efter hvilke bestemmelser afgørelsen er truffet,
- (11) oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den pågældende,
- (12) oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til direktoratet og
- (13) oplysning om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

- (14) Herudover skal den indsatte efter anmodning have udleveret kopi af notatet.

Direktoratet bemærker indledningsvis, at pensionen ikke er i besiddelse af en sådan 'særlig protokol' som omtalt i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8. Direktoratet finder det beklageligt, at der ikke på pensionen findes en egentlig forhørsprotokol, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 1, og disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Direktoratet har meddelt pensionen dette.

Om de enkelte punkter nævnt ovenfor bemærkes i øvrigt:

- (1) Direktoratet har ingen bemærkninger til, at forhøret vedrørende det passerede den 2. september 2001 ses afholdt den 4. september 2001 (med notat dateret den 5. september 2001).
- (2) Som oplyst af pensionen er der udleveret den indsatte en vejledning. Pensionen Lyng har telefonisk oplyst, at rettighederne er gennemgået med den pågældende.
- (3) Det fremgår af sagen, at den indsatte selv overværede fundet af den hash, som er genstand for konfiskationsspørgsmålet.
- (4) Det fremgår af forhøret, at den indsatte havde lejlighed til at udtale sig om fundet.
- (5) Pensionen har telefonisk bekræftet, at den indsatte ikke blev spurgt, om han kunne godkende gengivelsen af sin forklaring. Dette er en fejl. Direktoratet har meddelt pensionen, at det er beklageligt.
- (6) Pensionen har telefonisk bekræftet, at afgørelsen om konfiskation blev truffet straks efter, mens den indsatte var til stede.
- (7) Det indberettede om fundet af hash er gengivet i notatet.
- (8) Det fremgår af notatet, at den indsatte er vejledt om sine rettigheder. Direktoratet har meddelt pensionen, at rettighederne burde være gengivet særskilt.
- (9) Der henvises til det anførte under (5).
- (10) Afgørelsen, herunder efter hvilke bestemmelser afgørelsen om konfiskation er truffet, fremgår af notatet.
- (11) Der henvises til det anførte under (6). Direktoratet har meddelt pensionen, at dato og klokkeslæt burde være anført i notatet.
- (12,13) Det er anført i notatet, at fængslet, hvortil den pågældende blev overført, blev anmodet om at vejlede den pågældende om muligheden for at klage over (blandt andet) afgørelsen om konfiskation. Direktoratet har meddelt pensionen, at den indsatte direkte i forbindelse med meddelelsen om afgørelsen burde være vejledt om klageadgangen og klagefristen.
- (14) Den indsatte ses ikke at have anmodet om kopi af afgørelsen.”

Jeg har noteret mig at direktoratet har meddelt pensionen at det er beklageligt at pensionen ikke har været i besiddelse af en forhørsprotokol, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8. Jeg er enig med direktoratet herom.

Jeg har endvidere noteret mig at direktoratet på en række nærmere angivne punkter har kritiseret pensionens behandling af sagen om konfiskation. Det fremgår ikke udtrykkeligt at direktoratet (også) har meddelt pensionen dette, men jeg går ud fra at det er tilfældet og foretager ikke videre vedrørende den konkrete sag.

Ad pkt. 14.2. Sag nr. 2

Også denne beboer (strafafsoner) blev overført til moderinstitutionen. Det skete på grund af grove og gentagne overtrædelser af husordenen, jf. husordenens § 17 og straffuldbyrdslovens § 78, stk. 4. I personjournalen er det noteret at beboeren forinden overførslen modtog fem advarsler fortrinsvis for ikke at følge medarbejdernes anvisninger og for hashrygning/indsmugling af hash.

Ad pkt. 14.2.1. Advarslen den 6. september 2001

Under henvisning til at en afgørelse ikke kan tillægges retsvirkninger (og herunder gentagelsesvirkning) før den er meddelt afgørelsens adressat, bad jeg pensionen om at oplyse om – og i givet fald på hvilken måde – beboeren fik meddelt en advarsel. Jeg henviste til at det ikke fremgår af notatet af 5. september 2001 – men udelukkende af personjournalen – at beboeren B blev meddelt en advarsel.

Pensionen har oplyst at tilførslen til personjournalen er en fejlnotering, og at der således ikke er meddelt den pågældende nogen advarsel. Reaktionen på indsmuglingen var således alene en inddragelse af udgangstilladelsen for at forebygge gentagelse.

Direktoratet har ikke haft nogen bemærkninger til det som pensionen har oplyst.

Direktoratet har dog samtidig oplyst at direktoratet har meddelt pensionen at direktoratet går ud fra at det (nu) fremgår af personjournalen at der var tale om en fejlnotering.

Jeg har noteret mig oplysningen om at pensionen ikke har meddelt beboeren nogen advarsel i dette tilfælde. Jeg forstår endvidere det oplyste på den måde at pensionen heller ikke har haft til hensigt at meddele den pågældende en advarsel, og jeg foretager ikke videre vedrørende denne episode.

Ad pkt. 14.2.2. Advarslen den 8. oktober 2001

Pensionen lagde ved afgørelsen om at tildele beboeren en advarsel til grund at han havde røget hash. Som grundlag herfor henviste pensionen til det forhold at den pågældende havde nægtet at aflægge urinprøve.

Før jeg foretog mig mere i sagen – og herunder eventuelt tog stilling til grundlaget for den bevisvurdering som gav pensionen anledning til at tildele beboeren en advarsel – bad jeg pensionen om at sende mig et i sagen nævnt ”notat vedr. 5.10.01” (idet notatet ikke forefandtes blandt sagens akter).

Beslutningen om at afkræve beboeren en urinprøve blev efter det oplyste taget med henvisning til ”begrundet mistanke om hashrygning”. Det fremgik af personjournalen at beboeren i mindst et tilfælde forud for den 5. oktober 2001 var udeblevet fra morgenmøde.

Hvis det ikke fremgik af notatet vedrørende den 5. oktober 2001, bad jeg pensionen oplyse om de faktiske oplysninger som mistanken om hashrygning den 5. oktober 2001 byggede på, bestod i beboerens gentagne udeblivelser fra morgenmøde eller i andre forhold.

Pensionen har om ovenstående forhold oplyst at der ikke er udfærdiget yderligere notater i sagen end de notater der fremgår af personjournalen (notater som er citeret i ombudsmandens rapport).

Om den begrundede mistanke om hashrygning den 5. oktober 2001 der gav pensionen anledning til at afkræve beboeren en urinprøve, og om pensionens bevisvurdering fremgår følgende af direktoratets udtalelse:

”Pensionen henviser til § 13 i husordenen gældende 5. oktober 2001 (husordenen vedlægges), hvoraf fremgår, at såfremt beboerne ikke medvirker til gennemførelse af urinprøve betragtes det som bevis på, at misbrug har fundet sted.

Begrundet mistanke om hashrygning den 5. oktober 2001 byggede på, at beboeren havde røde øjne og sløv adfærd, da han blev vækket. Selve udeblivelsen fra morgenmødet havde ikke afgørende betydning for den konkrete mistanke.

Direktoratet har forstået pensionens udtalelse således, at den omstændighed, at den pågældende havde røde øjne og sløv adfærd, sammenholdt med at han nægtede at afgive urinprøve, udgjorde grundlaget for mistanken om hashrygning. Direktoratet har i øvrigt noteret sig, at § 13 i husordenen, gældende fra den 1. juni 2002, ikke indeholder en bestemmelse om, at nægtelse af at aflægge urinprøve betragtes som bevis på, at misbrug har fundet sted.”

Jeg har noteret mig det som direktoratet har oplyst og anført – herunder direktoratets forståelse af pensionens grundlag for den 8. oktober 2001 at meddele beboeren en advarsel. Jeg har, som også direktoratet har gjort det, i øvrigt noteret mig at den nugældende husorden i modsætning til den tidligere husorden ikke indeholder en regel om at nægtelse af at aflægge urinprøve betragtes som bevis for at misbrug har fundet sted.

Jeg kan til orientering for Pensionen Lyng oplyse at jeg hvad advarsler i kriminalforsorgens pensioner angår, samtidig hermed har oplyst og udtalt følgende i forbindelse med min opfølgning på inspektionen den 19. august 2002 af Pensionen på Fanø:

”Det fremgår direkte af (titlen til) direktoratets bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 – om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørscele og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen) – at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse i kriminalforsorgens pensioner, jf. også disciplinærstrafvejledningens pkt. 1.2.

Jeg er på den baggrund enig med direktoratet i at hjemmelen for advarslen af 31. juli 2002 ikke kan søges i de administrativt fastsatte regler om disciplinærstraf, og at det derfor er en fejl at henvise til disse regler i den forbindelse.

Jeg udleder imidlertid af direktoratets udtalelse at der (også) efter direktoratets opfattelse – som alternativ til bortvisning/overførsel – kan være behov for at beboere i kriminalforsorgens pensioner ”i forbindelse med konstaterede uregelmæssigheder” kan tildeles en advarsel om at han/hun i gentagelsestilfælde må forvente at blive bortvist/overført til moderinstitutionen.

Direktoratet har om en sådan advarsel anført at denne ikke er en disciplinærstraf i form af en advarsel. Direktoratet har i den forbindelse henvist til straffuldbydelseslovens § 68, stk. 1:

”§ 68. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.”

Jeg går ud fra at direktoratets udsagn skal forstås i sammenhæng med bestemmelserne i straffuldbydelseslovens § 67, stk. 1, nr. 5 og 6 (om ikendelse af disciplinærstraf ved overtrædelser af regler fastsat af justitsministeren (nr. 5) eller institutionens leder (nr. 6), når det i reglerne er bestemt at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf). Jeg henviser herved også til at pensionen i forbindelse med opfølgningen af inspektionen har henvist til husordenen.

Efter straffuldbydelseslovens § 67, stk. 1, nr. 1, kan en indsat ikendes disciplinærstraf hvis den pågældende overtræder straffuldbydelseslovens § 32 (efter denne bestemmelse skal en indsat efterkomme de anvisninger som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver).

Efter lovens § 67, stk. 1, nr. 4, kan en indsat endvidere ikendes disciplinærstraf ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen.

Disse bestemmelser indeholder efter deres ordlyd en (selvstændig) hjemmel til at ikende en disciplinærstraf i form af en advarsel – også til en indsat i en af kriminalforsorgens pensioner.

Andre af reglerne i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (om disciplinærstraf, konfiskation og modregning) finder anvendelse i pensionerne, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 1.2 om de ”særlige tilfælde, hvor der er tale om, at pensionen overvejer at træffe afgørelse om konfiskation eller modregning af erstatningsbeløb”.

På den baggrund ville en eventuel anvendelse i kriminalforsorgens pensioner af en disciplinærstraf i form af en advarsel ikke fremtræde som noget ganske enestående. De indsatte i pensionerne ville næppe heller opleve/opfatte en advarsel i pensionsregi som forskellig fra en advarsel i fængselsregi.

Inden jeg foretager videre, beder jeg direktoratet om en udtalelse om det som jeg har anført.”

Ad pkt. 14.2.3. Overførslen den 18. oktober 2001 til moderinstitutionen

Formuleringen af notatet om overførslen af B efterlod det indtryk at pensionen på egen hånd havde truffet afgørelse om overførslen af B til den udpegede moderinstitution. Jeg bad pensionen om at oplyse om jeg havde forstået dette korrekt.

Jeg oplyste at jeg forstår den såkaldte § 78-bekendtgørelses regler på den måde at en tilbageførsel/overførsel af en indsat (i modsætning til f.eks. bortvisning af en prøveløsladt eller en betinget dømt) forudsætter en aftale herom mellem pensionen og den institution som er udpeget til moderinstitution efter anbringelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 1.

Jeg bad i lyset af ovenstående om en udtalelse fra direktoratet om hvorvidt pensionens behandling den 18. oktober 2001 af sagen om overførslen af B var i overensstemmelse med § 78-bekendtgørelsens regler.

Om disse forhold fremgår følgende af direktoratets udtalelse:

”Pensionen Lyng har oplyst, at det er korrekt, at Lyng som udgangspunkt traf afgørelse om overførsel til moderinstitutionen, og at afgørelsen skulle træffes af direktoratet, såfremt der havde været uenighed mellem pensionen og moderinstitutionen. Den konkrete beslutningsproces foregår i samarbejde mellem pensionen og moderinstitutionen.

Efterfølgende har pensionen telefonisk præciseret, at spørgsmålet om bortvisning beslattes af pensionen, mens beslutning om tilbageførsel træffes af moderinstitutionen. Spørgsmålet om overførsel bliver derfor altid truffet i samarbejde med moderinstitutionen, hvilket også har været tilfældet i den konkrete sag.

På denne baggrund finder direktoratet, at pensionens behandling af sagen har været i overensstemmelse med bekendtgørelsens regler. Det er dog direktoratets opfattelse, at det burde have fremgået af notatet, at moderinstitutionen var enig i overførslen, hvilket man har tilkendegivet over for pensionen.”

Jeg er enig med direktoratet i at det burde have fremgået af notatet at moderinstitutionen var enig i overførslen. Da direktoratet har tilkendegivet dette over for pensionen, og idet jeg i øvrigt har noteret mig det som direktoratet har oplyst, foretager jeg ikke videre vedrørende den konkrete sag.

Ad pkt. 14.3. Sag nr. 3

Også denne beboer, C, blev tilbageført til moderinstitutionen. Dette skete den 21. september 2001 på baggrund af (bl.a.) gentagne tilfælde af indsmugling af hash og efter at han forinden – den 5. september 2001 – var tildelt en advarsel.

Jeg lagde i rapporten umiddelbart til grund at der ikke var udfærdiget et særskilt notat om den erkendelse af indsmugling af hash som førte til at C den 5. september 2001 fik en advarsel – og som var en medvirkende årsag til tilbageførslen af ham godt to uger senere.

Inden jeg foretog mere, bad jeg pensionen om at oplyse hvorfor der ikke blev udfærdiget et særskilt notat vedrørende denne del af afhøringen af C. Jeg bad endvidere pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser om behandlingen af sagen (om en advarsel) i henseende til meddelelse af afgørelsen, begrundelse og klagevejledning.

Den pågældende beboer blev efter det oplyste vejledt i henhold til disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7. Idet jeg henviste til at reglerne i direktoratets disciplinærstrafbekendtgørelse – herunder bekendtgørelsens § 7 – ikke finder anvendelse i kriminalforsorgens pensioner (bortset fra de tilfælde hvor pensionen overvejer at træffe afgørelse om konfiskation eller modregning af erstatningsbeløb), gik jeg ud fra at beboeren var blevet vejledt om de rettigheder som er nævnt i disciplinærstrafbekendtgørelsens § 7, stk. 4. Jeg bad pensionen om at oplyse om jeg havde forstået dette korrekt.

Af direktoratets udtalelse fremgår følgende om ovenstående forhold:

”Pensionen oplyser, at beboeren indrømmede forholdet, og at pensionen herefter ikke fandt, at der var yderligere at tilføje. Beboeren fik mundtlig meddelelse om advarslen og begrundelsen herfor, herunder også en mundtlig tilkendegivelse om sine rettigheder og klagevejledning. Vejledning skete som nævnt i bekendtgørelsens § 7, stk. 4.

Ombudsmanden har i forbindelse med dette spørgsmål bemærket, at de særlige processuelle regler i disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 ikke finder anvendelse i forbindelse med overvejelser om og ikendelse af disciplinærstraf i kriminalforsorgens pensioner, men at pensionernes disciplinærsager behandles efter forvaltningslovens regler og de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, jf. kapitel 1 i disciplinærstrafvejledningen.

Som det også fremgår af besvarelsen af spørgsmålet nedenfor, under pkt. 14.4., side 31, fremgår det imidlertid af disciplinærstrafvejledningens punkt 1.2., at disciplinærstraf ikke anvendes i kriminalforsorgens pensioner. Reglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsen og disciplinærstrafvejledningen finder derfor som følge af deres indhold ikke anvendelse.

Direktoratet finder ikke, at det kan kritiseres, at en pension, uden at der er tale om en disciplinærsag i form af advarsel, jf. straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 1, i anledning af konstaterede uregelmæssigheder vælger at tilkendegive over for den pågældende, at han advares om, at han i gentagelsestilfælde må forventes at blive bortvist/tilbageført.

Efter det oplyste om den pågældendes erkendelse finder direktoratet heller ikke grund til at kritisere, at pensionen umiddelbart har lagt til grund, at den pågældende havde gjort sig skyldig i indsmugling af hash, og at den pågældende i den forbindelse blev tilkendegivet en advarsel. Da der efter det oplyste var tale om en mundtlig advarsel, som den pågældende beboer ikke udbad sig i skriftlig form, har direktoratet ingen bemærkning.

ger til pensionens fremgangsmåde i henseende til begrundelse og klagevejledning.

Direktoratet har imidlertid meddelt pensionen, at direktoratet finder det beklageligt, at der ikke er gjort særskilt skriftligt notat om den erkendelse af indsmugling af hash, som medførte advarslen af 5. september 2001.

Direktoratet har samtidig meddelt pensionen, at det ved tildeling af advarsel i sådanne tilfælde er en fejl at citere bestemmelser i straffuldbyrdeslovens kapitel 11 og/eller disciplinærstrafbekendtgørelsen.”

Jeg er enig med direktoratet i at pensionen burde have gjort særskilt skriftligt notat om den erkendelse af indsmugling af hash som førte til at beboeren den 5. september 2001 blev tildelt en advarsel. Da direktoratet har meddelt pensionen dette, foretager jeg ikke videre på dette punkt.

Direktoratets udtalelse er i øvrigt afstemt med direktoratets svar på mine spørgsmål i forbindelse med inspektionen af Pensionen på Fanø.

Jeg har som ovenfor anført i min (samtidige) opfølgingsrapport vedrørende denne inspektion udbedt mig en udtalelse fra direktoratet vedrørende anvendelsen af advarsler i kriminalforsorgens pensioner.

Jeg foretager ikke videre vedrørende spørgsmålet om advarsler i kriminalforsorgens pensioner i henseende til min inspektion af Pensionen Lyng.

Når jeg har modtaget Direktoratet for Kriminalforsorgens udtalelse om det som jeg har anført i forbindelse med opfølgningen af inspektionen af Pensionen på Fanø, vender jeg (eventuelt) tilbage til advarslen i den konkrete sag.

Ad pkt. 14.4. Anvendelsen af disciplinærstrafbekendtgørelsens §§ 5-9 i kriminalforsorgens pensioner

Jeg bad Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse baggrunden for at de ovenfor nævnte særlige processuelle regler – som rækker ud over forvaltningslovens minimumsregler – ikke finder anvendelse i kriminalforsorgens pensioner bortset fra i forbindelse med overvejelser om konfiskation og overvejelser om modregning af erstatningsbeløb over for indsatte (jf. § 1, stk. 1, i konfiskationsbekendtgørelsen og § 3 i modregningsbekendtgørelsen).

Direktoratet har herom oplyst at der heller ikke før straffuldbyrdslovens ikrafttræden var praksis for at anvende disciplinærstraf i pensionerne, idet anvendelsen af disciplinærstraf ikke findes at være forenelig med det mere pædagogiske behandlingsmiljø der tilstræbes i disse institutioner.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Spørgsmålet om proceduren for tildeling af advarsler i kriminalforsorgens pensioner er knyttet til spørgsmålet om hvorvidt sådanne advarsler anvendes, og i bekræftende fald karakteren af sådanne advarsler – og dermed til opfølgningen af inspektionen af Pensionen på Fanø.

Jeg foretager som allerede nævnt ikke videre vedrørende spørgsmålet om advarsler i kriminalforsorgens pensioner i henseende til min inspektion af Pensionen Lyng.

Ad pkt. 14.5. Samtykkeerklæringer

Jeg konstaterede at de tre sager indeholdt en samtykkeerklæring med følgende ordlyd:

”Undertegnede giver herved mit samtykke til, at Lyng må videregive/indhente alle oplysninger, der har betydning for behandling af sagen.”
Idet jeg gik ud fra at alle nye beboere bliver bedt om og underskriver en samtykkeerklæring med dette indhold, bad jeg pensionen om nærmere oplysninger om til hvilket

formål erklæringen indhentes, og pensionen og direktoratet om udtalelser om hvorvidt erklæringen opfylder de lovgivningsmæssige krav til samtykke, jf. persondatalovens § 3, nr. 8, og forvaltningslovens § 28, stk. 4, og § 29, stk. 2, nr. 1.

Pensionen har oplyst at erklæringen ikke opfylder de lovgivningsmæssige krav, og at den er blevet anvendt ved en fejltagelse. Pensionen har endvidere vedlagt kopi af de to samtykkeerklæringer som pensionen normalt – forstår jeg – anvender.

Direktoratet har ingen bemærkninger til disse samtykkeerklæringer idet direktoratet finder at de opfylder de lovgivningsmæssige krav til samtykke.

Jeg har noteret mig pensionens oplysning om at der ved en fejl er anvendt en forkert erklæring i de tre sager.

Jeg har endvidere noteret mig det som direktoratet har anført, og foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Opfølgning

Jeg vil i fortsættelse af det som jeg har oplyst under pkt. 14.2.2., orientere Pensionen Lyng om min (fortsatte) opfølgning af inspektionen af Pensionen på Fanø, og jeg vil (eventuelt) vende tilbage til den advarsel som jeg har behandlet under pkt. 14.3.

Jeg betragter i øvrigt sagen vedrørende min inspektion af Pensionen Lyng som afsluttet.

Underretning

Denne rapport sendes til Pensionen Lyng, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og pensionens beboere.

Inspektionschef

Jens Møller